

ONA TILI VA ADABIYOTNING JAMIYATDAGI O'RNI

Shodiyeva Dilnoza Ismoil qizi

Qarshi tumani 1-son texnikumi

Ona tili va adabiyot fani

Yetakchi o'qituvchisi

Kalit so'zlar: *Ona tili, adabiyot, milliy qadriyat, ma'naviyat, til madaniyati, badiiy asar, ma'rifat, yoshlar tarbiyasi.*

Kirish

Ona tili har bir millatning ruhiy boyligi, ma'naviy qiyofasi va tarixiy xotirasidir. Inson dunyoga kelib, avvalo o'z ona tilini o'rganadi va shu til orqali fikrlashni boshlaydi. Til insonlarni birlashtiradi, millatni millat sifatida saqlab qoladi. Adabiyot esa inson qalbini tarbiyalaydigan, ezgulik va go'zallikka yetaklaydigan san'atdir. Shuning uchun ham ona tili va adabiyot fanlari yosh avlodni ma'naviy barkamol etib tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi globallashuv davrida ona tiliga bo'lgan hurmatni oshirish, adabiyotga mehr uyg'otish dolzarb vazifalardan biridir. Chunki til va adabiyot milliy qadriyatlarimizni saqlab qolishning asosiy vositasidir.

Asosiy qism

Ona tilining inson hayotidagi ahamiyati

Ona tili insonning fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Har bir inson o'z his-tuyg'ularini, fikrlarini aynan til orqali ifodalaydi. Til bo'lmasa, jamiyat taraqqiyoti ham bo'lmaydi. Chunki ilm-fan, madaniyat va ta'lim til orqali rivojlanadi.

O'zbek tili qadimiy va boy tillardan biridir. Bu tilda ko'plab buyuk allomalar va shoirlar ijod qilgan. Xususan, Alisher Navoiy o'z asarlari orqali o'zbek tilining naqadar boy va jozibador ekanligini namoyish etgan. U turkiy tilning imkoniyatlarini keng ochib bergan ijodkorlardan biridir.

Bugungi kunda davlatimizda ona tiliga katta e'tibor qaratilmoqda. Maktab va oliy ta'lim muassasalarida o'zbek tilini chuqur o'rganish uchun keng imkoniyatlar yaratilgan. Tilga hurmat — millatga hurmatdir. Shuning uchun har bir yosh o'z ona tilini mukammal bilishi va uni qadrlashi kerak.

Adabiyotning tarbiyaviy ahamiyati

Adabiyot inson qalbini tarbiyalaydi. Kitob o'qigan insonning dunyoqarashi kengayadi, nutqi ravonlashadi va fikrlashi teranlashadi. Badiiy asarlar insonni yaxshilikka, vatanparvarlikka va mehr-oqibatga undaydi.

O'zbek adabiyotida buyuk ijodkorlar juda ko'p. Abdulla Qodiriy, Cho'lpon, Erkin Vohidov kabi adiblar o'z asarlari orqali xalqning dardi, orzu-intilishlari va milliy ruhini aks ettirganlar.

Adabiyot insonni o'tmish bilan bog'laydi. Tarixiy asarlar orqali ajdodlarimizning hayoti, urf-odatlar va qadriyatlari haqida ma'lumot olamiz. Ayniqsa, yoshlar tarbiyasida adabiyotning o'rni beqiyosdir. Kitobxon yoshlarning ma'naviyati yuksak bo'ladi.

Til madaniyati va nutq odobi

Til madaniyati — insonning saviyasi va ma'naviyatini ko'rsatadigan muhim omillardan biridir. Chiroyli va ravon nutq insonning obro'sini oshiradi. Nutqda so'zlarni o'rinli ishlatish, adabiy til me'yorlariga amal qilish juda muhim.

Hozirgi davrda internet va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi sababli ayrim yoshlar orasida so'zlarni noto'g'ri yozish holatlari uchramoqda. Bu esa til madaniyatiga salbiy ta'sir qiladi. Shuning uchun har bir inson adabiy til qoidalariga amal qilishi lozim.

Til madaniyatini rivojlantirish uchun badiiy kitoblar o'qish, she'r yodlash va savodxonlikka e'tibor berish kerak. Chunki kitob insonning ma'naviy dunyosini boyitadi.

Yoshlar tarbiyasida ona tili va adabiyot fanining o'rni

Yosh avlodni komil inson qilib tarbiyalashda ona tili va adabiyot fanining ahamiyati katta. Bu fanlar orqali o'quvchilarda vatanparvarlik, milliy g'urur va insoniy fazilatlar shakllanadi.

Maktablarda o'tiladigan adabiyot darslari o'quvchilarning tafakkurini rivojlantiradi. Ular badiiy asarlarni tahlil qilish orqali mustaqil fikrlashga o'rganadilar. Ona tili darslari esa savodxonlikni oshirishga xizmat qiladi.

Bugungi kunda yoshlarni kitobxonlikka jalb qilish muhim vazifalardan biridir. Chunki kitob mutolaa qilgan yoshlarning ma'naviyati boy bo'ladi. Ma'naviy barkamol avlod esa jamiyat taraqqiyotining asosiy tayanchidir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ona tili va adabiyot millatning bebaho boyligidir. Til xalqning tarixini, madaniyatini va ma'naviyatini aks ettiradi. Adabiyot esa

inson qalbini tarbiyalab, uni komillikka yetaklaydi. Har bir inson o'z ona tilini sevishi, uni asrab-avaylashi va adabiyotga hurmat bilan qarashi kerak.

Yosh avlodni ma'naviy yetuk qilib tarbiyalashda ona tili va adabiyot fanining o'rni juda katta. Shu sababli til va adabiyotga bo'lgan e'tiborni yanada kuchaytirish har birimizning muhim vazifamizdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. “Xamsa” — Alisher Navoiy
2. “O'zbek adabiyoti tarixi” darsligi.
3. Ona tili va adabiyot faniga oid o'quv qo'llanmalar.
4. “O'tkan kunlar” — Abdulla Qodiriy
5. O'zbekiston Respublikasi ta'limga oid qonun va qarorlari.

